

Lekkert

Takket være en et minutters video fra kampene i Afghanistan blir det mer åpenhet i fremtiden. Lekkert

Nyttårsaften ble norske soldater tatt i et bakhold og ble beskyttet fra flere kanter. Det utviklet seg til en ildkamp som strakte seg over sju – 7 timer. Videobildene fra kampene som soldatene selv hadde tatt ble vist på TV2 nyhetene. Det har seg nemlig slik at noen soldater bærer med seg videokameraer på hjelmene for å kunne dokumentere og lære. Et minutt av de sju timer lange kampene ble vist på TV.

Journalist Gerhard Helskog i TV forteller på sin blogg hva som skjedde bak kulissene. Noen i forsvarsledelsen eller den politiske ledelsen ønsket å holde deler av opptakene tilbake. Hvorfor?

Harde kamper

I kamp på liv og død er stresset rimelig høyt, adrenalin og frykt løper friskt i pas-

se blanding. Men de norske soldatene klarer å sikte inn en Carl Gustav og sender en granat som detonerte rett over opprørens stilling i en luftsprengning som sender en skur av dødelig splinter over angriperne.

I det øyeblikket de norske soldatene oppdager at de har fått en fulltreffer, hører vi på opptaket at en av de norske soldatene roper ”Lekkert” antagelig i lettelse.

I følge Helskog var det nettopp dette ropet som uroet ledelsen i forsvaret. Hva ville nordmenn tenke om de norske soldatene hvis dette ble vist? Skulle man kutte lyden? Etter en del fram og tilbake fikk TV2 vist hele filmen ubeskåret – med lyd. Noen på topplanet i Forsvaret hadde sagt OK.

Hvor går grensen?

Hvorfor er dette så viktig? Jo det gir et lite innblikk i noe av usikkerhet man føler i formidlingen. Hvor går grensen? Vi har tidligere påpekt at forholdene i Danmark er helt annerledes. Der sier man åpent hva man driver med. Det er en del av kontrakten mellom forsvaret og folk for å si det noe pompøst. Men selvsagt; det er ikke gitt at mer åpenhet fører til økt oppslutning om Forsvaret eller at operasjonene i Afghanistan får mer støtte. Reaksjonen hos folk flest kan jo bli at man snur seg bort i avsky for krigens grelle ansikt, hvis dette ikke blir satt inn i en forståelig sammenheng. Hvordan dette blir videreformidlet og av hvem er derfor ikke helt uvesentlig. Men hvordan reagerte media her hjemme på innslaget i TV2?

Hærsjefen glad

Generalmajor Per Sverre Opedal takket for forsvarsminister Grete Faremos støtte da norske soldaters gledesutbrudd på slagmarken i Afghanistan ble vist på TV hjemme i Norge.

- Jeg sier absolutt ikke at vi bortenfor slagmarken skal juble når liv tas. Det jeg sier er at vi må forstå dem som er oppe i det. Det som burde debatteres er om både det vi ofrer og oppnår, på vegne av nasjonen, burde høste mer anerkjennelse og respekt i samfunnet enn det vi gjør i dag, sa generalmajor Opedal.

Ekkel

I Dagbladet mente man at den lille videosnutten ikke var "lekker", men svært "ekkel" og ikke burde vært vist. I en leder i Dagbladet het det "Det er merkelig at Forsvaret som kontrollerer det meste av nyhetsformidlingen rundt det norske militære nærværet i Afghanistan lot dette slippe igjennom. Det var ikke "lekkert". Det var ekkelt". Da Dagbladet fikk summet seg og forsto at de faktisk ropte på sensur kom en lengre begrunnelse om at forsvarsminister Faremo her ønsket å venne det norske folk til "en krigerkultur" og at soldatene med blå

berret som tjenestegjorde i Libanon og Bosnia ville taklet dette på en annen måte. Libanonsoldatene var nemlig stødige, jordnære folk som ikke ville ropt "lekkert når fienden drepes", mente Dagbladet. "Vårt Land" fulgte opp og gav honnør for åpenhet, men var betenkt hvis "en slik filmsnutt bidrar til en usunn glorifisering av våre gutter".

Voksenopplæring

Disse innspillene viser at behovet for en voksenopplæring om hvordan mennesker reager og hvordan soldatene opplever krigen er stor.

Men den nye forsvarsministeren Grete Faremo tok poenget og kommenterte dette slik "selvfølgelig er det enklere å veie sine ord på gullvekt bak et skrivebord i Akersgata, eller for den saks skyld i departementet, enn det er når man er utsatt for et bakholdsangrep i Afghanistan. Forsvarsvarets intensjon med å friggi bilder var imidlertid å vise hvordan virkeligheten noen ganger oppleves blant dem vi sender ut, noe jeg tror var en helt riktig vurdering".

Grønt lys

Med andre ord: Det er nå gitt grønt lys for å gå videre og vise mer åpenhet og større grad av realitetsorientering. Det kan føre til en mer opplyst debatt og en større grad av innsikt, men det er ikke gitt at oppslutningen av krigen som sådan blir noe større. Dette er selvsagt balanse på stram line om hvor mye man skal informere fra en krig på liv og død. Hvor mye av krigens grelle ansikt skal man vise?

DTO

RUAG

Train technical and tactical skills from individual up to combined arms tactical operations. Training in mission preparation and rehearsal scenarios.

- Adaptable to various vehicle types such as LAV, CCV, Leopard 2 MBT.
- Artificial Intelligence (AI) provides scenarios with civilians and dismounted infantry.
- Be mission-ready for imminent combat operations.

Tactical Vehicle Unit Training

RUAG Electronics Ltd (Headquarters)

Simulation & Training · P.O. Box · 3000 Berne 22 · Switzerland
Tel. +41 31 376 66 00 · marketing.electronics@ruag.com · www.ruag.com

RUAG COEL GmbH

P.O. Box 1447 · DE-22880 Wedel · Germany